

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2022-02-15
Stockholm

Mål nr
P 8475-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-06-30 i mål nr P 3349-19 och P 3361-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. C.C.E.

2. L.E.

Ombud för båda: Advokat K.G.M.

Motpart

1. Byggnads- och räddningsnämnden i Mjölby kommun

2. Epod AB

Ombud: Advokat J.K.

SAKEN

Förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheterna A respektive B i Mjölby kommun

Dok.Id 1747859

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Byggnads- och räddningsnämnden i Mjölby kommuns beslut den 21 augusti 2018 i ärende nr BRN/2018:119, § 108, och i ärende nr BRN/2018:120, § 109, att ge positivt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheterna A och B i Mjölby kommun. _____

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

C.C.E. och L.E. (klagandena) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva Byggnads- och räddningsnämnden i Mjölby kommuns beslut att ge positivt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten A respektive B.

Epod AB har motsatt sig ändring.

Byggnads- och räddningsnämnden i Mjölby kommun har fått tillfälle att yttra sig men har inte hörts av.

Klagandena och bolaget har till stöd för sin talan i allt väsentligt anfört detsamma som i underinstanserna.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bolagets ansökan om förhandsbesked avser uppförande av ett enbostadshus på var och en av fastigheterna A och B i Mjölby kommun. Klagandena har gjort gällande att större vattensalamander förekommer på den plats som avses med den tilltänkta byggnationen och att platsen därför är skyddad enligt 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen (2007:845). Frågan i målet är vilken betydelse detta har vid prövningen av om den sökta åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen, se 9 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900, PBL).

Prövningen i ärenden om förhandsbesked ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov, se 2 kap. 2 § PBL. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i bl.a. 3 kap. miljöbalken ska tillämpas vid prövningen. Mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön, se 3 kap. 6 § miljöbalken.

Den större vattensalamandern är fridlyst enligt 4 § artskyddsförordningen. Detta innebär bl.a. att det är förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats, se 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen. Klagandena har gett in fotografier av större vattensalamander och uppgett att de är från den plats som avses med ansökan om förhandsbesked och från angränsande fastigheter. Fotografierna är tagna under perioden september 2018 – oktober 2021 och talar för att större vattensalamander förekommer inom området som avses med ansökan om förhandsbesked. Mot den bakgrunden anser Mark- och miljööverdomstolen att det vid bedömningen av platsens lämplighet är av betydelse om platsen är ett sådant fortplantningsområde eller en sådan viloplats som avses i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen. I detta sammanhang finns det anledning att framhålla att den tilltänkta nybyggnationen, om det skulle krävas dispens enligt artskyddsförordningen, sannolikt inte skulle få någon sådan eftersom byggnationen inte torde uppfylla de villkor för dispens som föreskrivs i 14 § artskyddsförordningen (jfr MÖD 2013:29).

Bolaget har inte gett in någon utredning som kan ligga till grund för en bedömning av om platsen är ett sådant fortplantningsområde eller en sådan viloplats för större vattensalamander som avses i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen. Det finns därför inte tillräckligt underlag för en prövning av om platsen är lämplig för den nybyggnation som avses med ansökan om förhandsbesked. Det saknas därmed förutsättningar att lämna positivt förhandsbesked. Byggnads- och räddningsnämndens beslut att ge positivt förhandsbesked ska därför upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Lars Olsson och Marianne Wikman Ahlberg, referent, samt tekniska rådet Karina Liljeroos.

Föredraganden har varit Ylva Svensson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:2

DOM
2020-06-30
meddelad i
Växjö

Mål nr P 3349-19
Mål nr P 3361-19

PARTER

Klagande

1. E.B.
2. F.B.

3. C.C.E.
4. L.E.

Ombud 3-4: Advokat K.G.M.

Motpart

1. Epod AB

Ombud 1: Jur. kand. J.K.

2. Mjölby kommun, Byggnads- och räddningsnämnden
595 80 Mjölby

ÖVERKLAGADE BESLUT

Länsstyrelsen i Östergötlands läns beslut den 18 juni 2019 i ärende nr 403-11727-18 (mål nr P 3349-19) samt i ärende nr 403-11729-18 (mål nr P 3361-19), se bilaga 1 respektive bilaga 2

SAKEN

Förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheterna A respektive B i Mjölby kommun

Dok.Id 493562

Postadress
Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-560 100
E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.vaxjotingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Byggnads- och räddningsnämnden i Mjölby kommun (nämnden) beslutade den 21 augusti 2018 (§ 108 respektive § 109) att bevilja Epod AB (bolaget) förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheterna A respektive B i Mjölby kommun. Besluten överklagades av E.B., F.B., L.E. och C.C. till Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen) som i beslut den 18 juni 2019 avslog överklagandena. Skälen för besluten framgår av bilaga 1 respektive 2.

E.B., F.B., L.E. och C.C. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

L.E. och C.C. yrkar att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, undanröjer nämndens beslut att ge positivt förhandsbesked för nybyggnation på fastigheterna A och B. De yrkar vidare att mark- och miljödomstolen håller syn. Till stöd för sitt överklagande anför de i huvudsak följande.

De åberopar det de har anfört tidigare hos nämnden och vid handläggning hos länsstyrelsen. Utöver vad som tidigare anförts görs härmed följande tillägg och förtydliganden.

Exploatering av den större vattensalamanderns livsmiljö

Den större vattensalamandern är ett svansgroddjur som förekommer i Göta- och Svealand. Arten är fridlyst genom 1 § artskyddsförordningen vilket innebär att såväl vuxna som ägg, larver och unga djur är fredade, liksom deras fortplantnings- och viloplatser. Detta starka skydd, från vilket undantag kan medges endast i särskilda fall, innebär att artens fortplantningsvatten och landmiljöer jämte förbindande spridningsvägar ska vara fredade från exploatering.

Arten är även upptagen på Bernkonventionens lista över strikt skyddade arter (bilaga II och III) (SÖ 1983:30) och i EU:s Habitatsdirektiv bilaga 2 och 4 (direktiv 92/43/EEG) vilket i korthet innebär att alla länder inom EU är förbundna att inte bara skydda arten utan även deras livsmiljöer. I Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen del I framgår att det största hotet mot arten, liksom övriga groddjur i Sverige, är förlusten av deras livsmiljöer. Framför allt bör mark- och miljödomstolen pröva om markanvändningen strider mot 4 § punkt 4 artskyddsförordningen gällande förbud mot att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Även om den större vattensalamander är beroende av fuktiga miljöer för att fullborda sin livscykel så lever den större delen av året ett undanskymt liv på land. Studier har visat att djuren tycks vara mycket specifika i val av landmiljö samt att de har långt mindre hemområden och att de inte vandrar så långt från sin hemdamm som man tidigare trott. En majoritet av individerna i en population tycks exempelvis vandra endast mellan 10-100 meter från det småvatten de reproducerar sig i. I områdeskarta visas närområdets damm- och andra vattensamlingar som fungerar som fortplantningsmiljöer för den större vattensalamandern. Vidare visar nytagna fotografier förekomst av flera större vattensalamandrar på fastigheten D från september 2019. Av områdeskartan framgår att fortplantningsområden för den större vattensalamandern påträffas i det absoluta närområdet intill fastigheterna A och B. Flera vattensamlingar och mindre dammar samt våtmarksväxter finns i det absoluta närområdet.

Länsstyrelsen har i sitt beslut bl. a. anfört följande: "att det inte finns någon damm eller annat mindre vattendrag inom den aktuella fastigheten, och att fastigheten ligger utanför område med markavvattningsförbud" samt vidare, "med hänsyn till det begränsade område som avses exploateras, det område som finns i närheten och det skydd som området åtnjuter, gör Länsstyrelsen bedömningen att eventuell förekomst av vattensalamander på aktuell fastighet inte kan anses innebära att marken i sig skulle vara olämplig".

Det är i och för sig korrekt att det inte finns en damm eller mindre vattendrag inom de nu aktuella fastigheterna men det saknar helt relevans då inte bara fortplantningsområden utan även landmiljöer jämte förbindande spridningsvägar omfattas av den större vattensalamanderns starka skydd. I sammanhanget ska det nämnas att även om den vanligaste typen av lekvatten för den större vattensalamandern är en damm eller kärr som ligger i betesmark eller annan öppen mark men arten förekommer även i bl. a. vattenfyllda grustag och sandtag, kalkbrott, skogskärr, diken och små skogstjärnar. Trots att många groddjur tillbringar en stor del av sina liv på land, är landmiljön för groddjur föga uppmärksammat inom naturvården. För den större vattensalamandern tycks överlevnaden hos de juvenila individerna, vilka huvudsakligen lever på land, vara en kritisk faktor för en populations utdöenderisk (Sohlman Wiessing 2004, Karlsson 2004). Även överlevnaden hos de vuxna individerna, som till stor del är landlevande, verkar påverka utdöenderisken i hög grad (Karlsson 2004).

Exploatering av den landmiljö som utnyttjas av arten kan förmodligen påverka den negativt, både direkt genom att döda och skada djur och indirekt genom att minska möjligheterna till födosök och skydd. I Naturvårdsverkets vägledning (se s. 24 ff.) hänvisas till Kommissionens vägledning där det bl. a. påpekas att uttryckssättet "skada eller förstöra" bör tolkas som att även en gradvis försämring bör beaktas. Det kan vara så att en försämring inte omedelbart leder till förlust av ett fortplantningsområde eller viloplats, men får till följd att platsens funktion successivt förlorar i kvalitet.

Även länsstyrelsens motivering att exploateringsområdet får anses som begränsat ifrågasätts. Fastigheterna ifråga har en sammanlagd totalarea om 1721 kvm vilket i sammanhanget inte är ett begränsat område. Av betydelse är placeringen av fastigheterna A och B i relation till andra fastigheter såsom C, D och E där den större vattensalamandern har boplats och födosök. För det fall byggnation av bostadshus sker på fastigheterna A och B så innebär detta att förbindelsen mellan den större vattensalamanderns fortplantningsområden och bekräftade livsmiljöer för boplats

och födosök på ovan nämnda fastigheter skärs av, eller i fart fall fragmenteras. Habitatbrist och fragmentering är ett problem då arten har en begränsad spridningsförmåga.

År 2007 fastställde Naturvårdsverket ett nationellt åtgärdsprogram för den större vattensalamandern (Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för bevarande av Större vattensalamander och dess livsmiljöer). Åtgärdsprogram framtas på uppdrag av Naturvårdsverket för bevarandet av arter och biotoper som är hotade eller behöver speciella åtgärder för att överleva på lång sikt. I Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen del 1 framgår att kommunerna har en viktig roll när det gäller artskydd och att eventuell påverkan på skyddade arter behöver utredas innan markanvändningsbeslut kan fattas. Av handlingarna i målet kan det konstateras att det helt saknas underlag gällande påverkan på skyddade arter.

Mark- och miljööverdomstolen har i mål om tillstånd enligt miljöbalken konstaterat att frågor om artskydd kan ses som en precisering av de allmänna hänsynsreglerna och har därför betydelse vid bedömningen om en markanvändning har en lokalisering som är godtagbar. Genom att föreskriva villkor om försiktighetsmått och skyddsåtgärder kan prövningen leda fram till att verksamheten, i förevarande ärende markanvändningen, inte kommer i konflikt med fridlysningsbestämmelserna (jfr MÖD 2114-15). Förevarande ärende om förhandsbesked saknar villkor om försiktighetsmått och det saknas skyddsåtgärder till gagn för den större vattensalamandern i området.

På ingiven områdeskarta visas att fynd av den större vattensalamandern gjorts inom en särskilt markerad zon. Inom denna zon ligger A och B som nu planeras att bebyggas. Utöver förekomst i det naturområdet så förekommer den större vattensalamandern på deras två fastigheter C och D samt på E och F, där arten har stadigvarande boplatser bl. a. i lövhögar. På F återfinns salamandern under fastighetsägarens utomhuspool.

Förekomst av större vattensalamander på dessa fastigheter har konstaterats sedan klaganden förvärvade fastigheterna år 1987 varför regelbundet användande av dessa tomter som livsmiljö för den större vattensalamandern får anses föreligga.

Sammanfattningsvis bedöms den aktuella åtgärden väsentligen förändra livsvillkoren för den större vattensalamandern. Hinder för att ge positivt förhandsbesked för byggande av enbostadshus får därmed anses föreligga.

Avslutningsvis yrkas att mark- och miljödomstolen håller syn på fastigheterna A, B, C, D, E och F samt intilliggande kommunalt grönområde till styrkande av att A och B utgör boplats och spridningsväg för den större vattensalamandern. Syn motiveras även då utredning såsom artinventering, utöver ingivna fotografier, saknas i målet. Med syn ska visas att A och B utgör livsmiljö alternativt spridningsväg för den större vattensalamandern.

Nämnden motsätter sig det som yrkas i målet och vidhåller sitt beslut och anför i huvudsak följande.

I överklagan till mark- och miljödomstolen har L.E. och C.C. anført på att man inte tagit hänsyn till vattensalamanderns livsmiljö. I svar från länsstyrelsen anser man inte att det skulle påverka vattensalamanderns livsmiljö.

Bolaget motsätter sig det som L.E. och C.C. yrkar och anför i huvudsak följande.

Det är ostridigt att de i målen aktuella fastigheterna, A respektive B i Mjölby kommun omfattas av gällande översiktsplan och gränisar till planlagt område. Anledningen till att fastigheterna inte omfattas av aktuell detaljplan, från 1971, torde med största sannolikhet vara på grund av fastigheternas geografiska läge, då fastigheterna ligger lägre än stamledningar för vatten och avlopp, vilket 1971 innebar att fastigheterna inte på ett enkelt sätt kunde ansluta till vatten-

och avloppsledningar inom området. Med dagens teknik är det dock mycket enkelt att ansluta till befintliga VA-ledningar. Tidigare tekniska hinder är med största sannolikhet anledningen till att fastigheterna vare sig bebyggs tidigare eller planerats inom aktuell detaljplan.

Såvitt avser fastigheterna har C.C.E. och L.E. anfört att området skulle vara en förmodad livsmiljö för större vattensalamander. Detta påstående anser klaganden är styrkt med bilder som sägs vara tagna invid fastigheterna och vid viss tidsperiod. De bilder som påstås ha tagits vid platsen synes påvisa förekomsten av groddjur, dock förefaller det svårt att avgöra av bilderna huruvida det rör sig om en större vattensalamander eller inte. Bolagets inställning är således att det inte är bevisat att det finns större vattensalamander i området, oaktat detta önskar bolaget framhålla följande.

Det ska särskilt noteras att fastigheterna vare sig består av våtmarksliknande terräng eller innehåller dammar/vattendrag. De aktuella fastigheterna består i huvudsak av ängsmark och delvis av träd (löv- och barrträd). Det finns inte heller någon vattensamling eller dammliknande miljö i närheten av fastigheterna, utan närmsta vatten synes, enligt klagandens uppfattning enligt bilagd karta, vara omkring 250-300 meter från fastigheterna. Det torde i detta sammanhang vara ostridigt att den större vattensalamanderns fortplantningsområde är i direkt anslutning till dammar. Dess viloplatser är omgivande terräng bestående av fuktig skogs- eller våtmarksmiljö, där djuren har gott om möjlighet till övervintringsplatser i form av exempelvis multnade stubbar och trädstammar i fuktiga miljöer.

Vid bedömningen av hur djuret lever och rör sig går det således inte enbart att ta hänsyn till exempelvis närheten till en damm eller våtmarksmiljö (på så sätt som klaganden anfört), utan hänsyn måste tas till vad de olika omgivningarna, runt exempelvis en damm, består av för faktisk miljö. Vid en sådan bedömning finns såväl lämpliga som olämpliga faktiska miljöer för djuret att röra sig och uppsöka viloplatser på. I det aktuella fallet finns det gott om fuktig skogsmiljö och våtmarksliknande miljö som inte angränsar till eller ligger på fastigheterna. De aktuella fastigheterna

består av ängsmark med viss trädvegetation utan sådana kvaliteter som vanligtvis utgör djurens normala levnadsmiljö och fastigheterna som sådana utgör således i sig inte en lämplig levnadsmiljö för den större vattensalamandern.

Det faktum att fastigheternas intilliggande miljöer skulle kunna utgöra en lämplig levnadsmiljö för den större vattensalamandern påverkas således inte av huruvida fastigheterna bebyggs eller inte. Om den större vattensalamandern finns i området torde således fastigheterna inte utgöra en del av djurens primära habitat och vid en exploatering av fastigheterna torde risken vara mycket liten för en indirekt påverkan av det aktuella habitatet.

Det ska i sammanhanget understrykas att målen berör ett förhandsbesked, varför det åligger sökanden att i senare skede söka tillstånd och eventuella dispenser från exempelvis artskyddsförordningen för att få vidta tilltänkta åtgärder. När det gäller artskyddsförordningen och den hänsyn som ska tas till mark- och vattenområden enligt miljöbalkens 3 kap., utgör dessa bestämmelser i sig inte ett hinder mot ett positivt förhandsbesked i kombination med eventuellt närliggande habitat för den större vattensalamandern. Det som är avgörande är huruvida det står klart att djurets habitat påverkas på ett direkt och icke obetydande sätt, vilket vare sig är fallet gällande byggnation på fastigheterna eller ska prövas i detalj i ett förhandsbesked. En ingående utredning torde snarare ske vid sökandens eventuella ansökning om dispens från till exempel artskyddsförordningen om det visar sig att den större vattensalamandern de facto har ett naturligt habitat invid fastigheterna. Det ska således understrykas att förekomsten av den större vattensalamanderns habitat i sig inte utgör ett hinder för eventuell dispens, utan hindret består i huruvida det naturliga habitatet påverkas. Det synes även i det aktuella fallet inte ens vara som så att dispens från artskyddsförordningen krävs för byggnation på fastigheterna eftersom miljön på fastigheterna inte är betydelsefull för den större vattensalamanderns fortplantnings- eller viloplats.

Avslutningsvis noteras att det råder fortsatt en hög osäkerhet kring om det i det aktuella området finns större vattensalamander. Det är således i dagsläget enbart en

förmodad levnadsmiljö för den större vattensalamander. Mot bakgrund av vad som sedan tidigare anförts i de båda ärendena samt ovan vidhåller bolaget att den bedömning som länsstyrelsen gjort är korrekt och att positivt förhandsbesked ska lämnas för fastigheterna.

E.B. och F.B. yrkar att mark- och miljödomstolen upphäver nämndens beslut. De anför i huvudsak följande.

De anser att detta beslut är väldigt felaktigt då det tidigare ställdes fråga till kommunen om denna tomt fanns tillgänglig för att köpa och bygga hus på men de fick till svar att den inte var det och att det finns andra tomter till förfogande.

Det är en mycket fin natur med mycket träd och djurliv på platsen. Det finns även fridlysta vattensalamandrar så det borde inte få byggas något alls på grund av det.

L.E. och C.C. har beretts tillfälle att yttra sig över nämndens och bolagets yttranden och anför i huvudsak följande.

Bolaget har anført att anledningen till att fastigheterna inte omfattas av detaljplan sannolikt är fastigheternas geografiska läge då fastigheterna ligger lägre än stamledningarna för vatten och avlopp, vilket 1971 innebar att fastigheterna inte på ett enkelt sätt kunde ansluta till vatten- och avloppsledningar inom området men att det med dagens teknik är mycket enkelt att ansluta till befintliga VA-stammar. Denna förklaring torde dock inte vara korrekt eftersom fastigheterna är inskrivna som industrifastigheter som också får anses ha behov av VA-anslutning. De anser det inte möjligt att lämna positivt förhandsbesked för bostadsbyggande på industritomterna utan vidhåller att byggande av bostäder på fastigheterna måste föregås av en detaljplan.

Vad gäller områdets höga naturvärden och förekomst av den större vattensalamandern så vidhåller de vad som tidigare anförts med följande tillägg. Länsstyrelsen i Östergötland har satt upp en informationstavla, "Det kalkrika kärret", som anvisar

och informerar om områdets höga naturvärde. Området, där skogsdungen tillhörande fastigheterna A och B framträder i bakgrund beskrivs som en sällsynt och unik naturtyp - ett kalkkärr. Fastigheterna A och B angränsar direkt till kärret och innehåller djur- och växtarter som trivs i den fuktiga marken. I tillägg till tidigare ingivna fotografier som utvisar djur- och växtarter som trivs i den fuktiga miljön inges kompletterande fotografier utvisande bl. a. växt- och djurarter såsom snäckor och grästuvor i skogsdungen som karaktäriserar naturtypen i den fuktiga miljön på A och B. Att fastigheterna A och B utgörs av ängsmark med delvis löv- och barrträd utan våtmarksliknande terräng är således inte en korrekt beskrivning. Bolaget har angett att en noggrann geoteknisk undersökning gjorts som funnit att området har en 20-50 cm matjordslager på stenrik sandig morän lämplig för grundläggning med platta på mark. De har efterfrågat denna handling men inte fått ta del av den. Det ifrågasätts att det gjorts en noggrann undersökning då det är fråga om en fuktig och mullrik mark med förmultnande/döda grenar, mossa och i övrigt ett djur- och växtliv som kännetecknar våtmarksterräng.

I Mjölby kommuns naturvårdsprogram, antagen år 2001, anges att kalkkärr är en mycket särpräglad typ av kärr. Där anges vidare att det år 1993 "fanns knappt 2000 hektar våtmark som är helt opåverkad av ingrepp i form av torvtäkt, utdikning avverkning och uppodling. Intresse finns fortfarande för denna typen av ingrepp men nydikning av våtmarker och fuktig skogsmark är inte längre tillåten." Där anges även att våtmarkens lägre fauna är bristfälligt känd. Dock har landsnäcksfaunan undersökts i några av kalkkärrarna varav ett flertal sällsynta och hotade arter påträffats.

Vidare anges i naturvårdsprogrammet grönområden i och omkring kommunens tätorter har ett mycket stort rekreativvärde och att den tätortsnära naturen kan ha ett egenvärde som natur betraktad vilket bör beaktas vid planering och skötsel". Ett positivt planbesked om nybyggnation på fastigheterna, innebärande såväl avverkande av mark med höga naturvärden som rekreativvärde, framstår stå i strid mot kommunens eget naturvårdsprogram.

De har varit i kontakt med kommunekolog på Mjölby kommun som visat ett stort intresse för att inventera, kartlägga och artbestämma djurlivet i området med den större vattensalamandern men har meddelat att planering och finansiering krävs vilket inte kan komma ske inom tidsramen för förevarande rättsliga process.

DOMSKÄL

Syn

Mark- och miljödomstolen bedömer inledningsvis att målen är tillräckligt utredda för att avgöras på befintligt material. L.E.s och C.C.s yrkande om syn ska därför avslås.

Prövningsramen

Ramen för mark- och miljödomstolens prövning bestäms av det överklagade beslutet. Frågan i målet är om det har funnits förutsättningar för nämnden att meddela positivt förhandsbesked för nybyggnation av enbostadshus på fastigheterna A och B i Mjölby kommun. Domstolen kan därför inte inom ramen för detta mål pröva frågor avseende hantering av försäljningen av aktuella fastigheter.

Prövning i sak

Prövningen i samband med begäran om förhandsbesked ska i första hand avse frågan om åtgärden kan tillåtas på platsen. Denna prövning avser närmast en prövning av markens lämplighet för den avsedda åtgärden utifrån bestämmelserna i 2 kap. plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Kulturhistoriska och miljömässiga aspekter kan medföra att en byggnad över huvud taget inte är lämplig på platsen. Vidare ska prövningen av förhandsbesked enligt PBL syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som området är mest lämpat för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1-8 §§ miljöbalken ska tillämpas. För att ett positivt förhandsbesked ska kunna ges måste grundläggande förutsättningar för

byggnation på platsen vara åtminstone översiktligt klarlagda (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 oktober 2018 i mål nr P 10835-17).

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning beträffande klagandenas invändningar gällande bl.a. negativ påverkan på grannfastigheterna, trafiksituation och naturvärden på platsen. Det saknas således skäl att upphäva beslutet om positivt förhandsbesked på dessa grunder.

Vad avser uppgifter i målet om att större vattensalamander förekommer i närområdet och på de i målen aktuella fastigheterna, varför förhandsbesked bör nekas, gör domstolen följande bedömning.

Såväl större som mindre vattensalamander är fridlysta enligt artskyddsförordningen (2007:845). Större vattensalamander omfattas också särskilt av skyddet enligt 4 § artskyddsförordningen och det är därmed bl.a. förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Av handlingarna framgår att det inom de båda fastigheterna A och B inte finns någon damm eller mindre vattendrag. Därmed kan konstateras att fastigheterna inte utgör ett sådant fortplantningsområde som avses i artskyddsförordningen. Enligt de uppgifter som finns i handlingarna utgör området nordöst om de båda fastigheterna ett sådant lämpligt fortplantningsområde.

Av handlingarna framgår vidare att den större vattensalamandern bland annat observerats i klagandens trädgård. Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte den uppgiften då den större vattensalamandern utnyttjar lämpliga platser för skydd och vila i anslutning till fortplantningsområdet. Mark- och miljödomstolen finner det dock inte belagt att de båda fastigheterna A och B skulle utgöra sådana lämpliga platser för skydd och vila som åsyftas i artskyddsförordningen. Med hänsyn härtill finner mark- och miljödomstolen inte skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Vad de klagande anfört ändrar således inte domstolens bedömning. De

av klaganden framförda invändningarna gällande detaljplanekravet och fastighets-
taxering medför inte heller någon annan bedömning. Överklagandena ska därför
avslås.

Domstolen vill i sammanhanget upplysa om att för det fall dispens från artskydds-
förrordningen ändå skulle bli aktuellt, så åligger det den som avser vidta åtgärden att
ansöka om sådan dispens.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)

Överklagande senast den 21 juli 2020.

Urban Lund

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tek-
niska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit beredningsjuristen Ewa
Svensson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.